

Letimo skupaj

NAŠI DOSEŽKI
V LETU 2021

Delamo za varstvo ptic
in njihovih življenjskih
okolij. S tem prispevamo
k ohranjanju narave in
dobrobiti celotne družbe.

Spoštovane članice, spoštovani člani,
dragi ljubitelji ptic in narave!

Varstvo biodiverzitete in ekosistemskih storitev, ki nam sploh omogočajo obstoj na planetu, bi moral biti cilj številka ena človeške družbe na vsem svetu. Videti je, da se mednarodna politika končno malo resneje prebujata, in EU na tem področju vodi. Sprejeti strategiji biodiverzitete in kmetijstva sta ambiciozni in dovolj konkretni za »zeleni preboj«. Združeni narodi so razglasili desetletno ero renaturacij in Amerika se je vrnila k podnebnemu sporazumu. Kriza je resna, torej naredimo nekaj konkretnega. Jasno je, da mora biti akcija drugačna, kot je bila doslej. Medlo impotentno sestankovanje uradnikov po konferencah ne bo rodilo ničesar. Od znamenitih 20 »Aichi Targets« iz leta 2010 ni bil dosežen niti en samcat cilj. Seveda ne, ker s starimi rešitvami in pristopi ne bomo rešili novih izzivov sodobnega časa. Ne gre s ponavljanjem prežvečenih, v beton ulitih in z nafto gnanih večno enakih pričakovanj

gospodarske rasti. Ne gre z reševanjem mobilnosti z novimi cestami, ne gre s subvencijami za živinorejo in tudi ne s finančnimi spodbudami za že tako nesramno bogate oligarhe. Tudi ne gre z izločanjem civilne družbe iz vseh politik in krčenjem svoboščin »manjšin«. Saj smo tudi mi manjšina in »nebodigatreba, ki blati državo« po parketih, kjer potem navadno v šampanjcu in ob kaviarju vedno znova utopijo ali razredčijo svetlo prihodnost človeštva. A ravno zaradi naštetega si upam trditi, da je volje do sprememb danes več kot kdaj prej. Je upanje in je volja in je moč. V varstvu narave smo enotni. Nikoli in nikdar na največjih globalnih naravovarstvenih srečanjih znotraj organizacije BirdLife in drugje nisem zasledil trohice šikaniranja ali sovraštva tudi med predstavniki držav, ki so bile v vojni. Ne barva kože ne vera ne politika ne nacionalna pripadnost niso bili nikoli in nikdar vprašanje razlik med nami. Nasprotno, različnost nas je še bolj povezovala in bogatila. Sedeli smo za istimi mizami, delili drug z drugim življenje in izkušnje in ugotavljali, da je pravzaprav varstvo narave enako na Palauu, v Ugandi, na Bahamih, v Bosni, Srbiji, na Hrvaškem, v Sloveniji, Rusiji in Ukrajini. Renaturiramo, organiziramo akcije, skušamo vplivati na politike, interveniramo in izobražujemo. Samo fineše so. Majhni smo, cel naš planet je majhen in krhek. Velika so lahko samo dejanja. Ko se je končala krvava bratomorna vojna na Balkanu, so se iz prvih bojnih črt vrnili ornitologi in naravovarstveniki. Prestreljeni, brez udov in brez tovarišev. Spet smo sedeli za istimi mizami. In nadaljevali neko drugo, skupno bitko za pravice bitij brez glasovalne pravice, za ptice. Ustreliš ptico, ustreliš človeka – v sebi. Je čas za sladke besede in je čas, ko je treba obleči uniformo, pa čeprav v duhu, in braniti to, za kar je vredno živeti. Bodimo v duhu z naravovarstveniki, prijatelji in kolegi v Ukrajini. Prijeli so za puške, da bi ubranili vrednote naroda, tudi pravico do varstva narave v svoji domovini.

Hvala za članstvo v DOPPS-u in vsakršno podporo.

Vaš Damijan Denac
direktor DOPPS

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, varstva okolja in na področju raziskovalne dejavnosti.

Pri številnih dejavnostih združujemo več kot 1000 članov, prostovoljcev in ljubiteljev narave po vsej Sloveniji ter zaposlujemo 32 strokovnjakov z različnih področij.

ORNITOLOGI POROČAJO

Katarina Denac
varstvena ornitologinja

»Od leta 2018 me je vznemirjala misel na najdbo gnezda hribskega škrjanca – pa ne zato, ker rada stikam za jajci ali mladiči, pač pa zato, da bi znali najdena gnezda obvarovati pred kmetijskimi stroji. Znati najti gnezdo je osnova ukrepa, za katerega si prizadevamo, da bi postal del nove kmetijske politike v Sloveniji. Kolega, ki je v letu 2018 našel dve gnezdi na žitni njivi, je bil zame nedosegljivo polbožanstvo. Ob izteku projekta so me škrjanci pripustili v svoj svet, mi podarili potrpežljivost in me začarali.«

Vrstno bogati travniki nujni za hribskega škrjanca na Goričkem

V gnezditveni sezoni 2021 smo v okviru projekta Gorička krajina še zadnjič spremljali hribske škrjance v času gnezditve. Obiskali smo kar 70 lokacij, nekatere le enkrat, druge, kjer smo zaznali par, pa večkrat. Beležili smo prehranjevališča in pevska mesta, našli pa smo tudi devet gnezd, za katera so se sicer škrjanci skrajno trudili, da bi ostala prikrita. Priznati jim je treba, da so izjemno previdni in potrpežljivi. Na podlagi rezultatov smo populacijo za leto 2021 ocenili na 70 parov. Glede na dokaj hladno pomlad, predvsem pa izjemno deževen in v začetku meseca tudi snežen april, nas je presenetilo, da smo 20. aprila našli mladiče, ki so bili tik pred poletavanjem iz gnezda. To pomeni, da so prvi škrjanci z valjenjem pričeli že v zadnji dekadici marca. Proti koncu gnezditvene sezone smo na območjih s hribskimi škrjanci in na območju brez njih na zahodnem delu Goriškega popisali še življenjski prostor vrste, in sicer v skupno 300 kvadratih (150 »polnih« + 150 »praznih« kvadratov). Površina posameznega kvadrata je znašala 2,25 ha (150 x 150 m), kar je po tuji literaturi običajna velikost domačega okoliša vrste v času gnezditve. Rezultati tega popisa so nam omogočili statistično primerjavo med »polnimi« in »praznimi« kvadrati, v katero smo poleg habitatnih podatkov vključili tudi podatke o nadmorski višini in nagibu terena. Izkazalo se je, da hribski škrjanci na Goričkem najraje zasedajo večje nadmorske višine z manjšim nagibom, kar v prevodu pomeni grebenske lege. Kot izjemno pomembni za gnezdenje in prehranjevanje so se izkazali ekstenzivni in mezotrofni travniki na bolj suhih tleh. Gre za negojene do zmerno gojene in največ dvakrat košene površine, ki so vrstno praviloma izjemno pestre. Na najbolj ekstenzivnih travnikih med aprilom in junijem najdemo številne ogrožene vrste rastlin, na primer navadno in pikastocvetno kukavico, vijolični lučnik in klinčke. Na tovrstne

travnike so osredotočene varstvene aktivnosti Javnega zavoda Krajinski park Goričko, ki je v projektu poleg hribskega škrjanca pod perut vzel tudi velikega skovika, dve vrsti hroščev, tri vrste netopirjev in tri travniške habitatne tipe. Hribski škrjanci so številne travnike v njihovem upravljanju uporabljali za iskanje hrane, na enem pa so tudi gnezdili. Le redko kje smo naleteli na situacijo, da znotraj domačega okoliša para ni bilo prav nobenega travnika – v takšnih primerih so škrjance reševali kolovozi in praha. Oboji imajo namreč obilico golih tal, kjer se škrjanci radi prehranjujejo, praha pa jim z neenakomerno gostim in visokim rastjem rabi tudi kot gnezdišče.

ORNITOLOGI POROČAJO

Blaž Blažič
varstveni ornitolog

›Varstvo ptic v intenzivni kmetijski krajini ponuja mnoge izzive, a vsi vsekakor niso nepremostljivi. Samo z dobrim sodelovanjem različnih deležnikov lahko naredimo korake v smeri izboljšanja razmer na njihovih gnezdiščih.‹

Pričeli smo z varstvom gnezdilk na njivah

Populacije ptic kmetijske krajine v Evropi so od leta 1980 upadle za kar 57 %. Vzrokov za tako velik upad je več, delno pa ga vsekakor lahko povežemo tudi s spremembami kmetijskih praks na ornih zemljiščih. Ta namreč postajajo vse bolj intenzivno obdelovana in čedalje večja, s čimer se v krajini povečuje delež homogenega ter za ptice neprimernega življenjskega prostora. Kljub temu, da se s problematiko ptic kmetijske krajine na društvu ukvarjamo že skoraj dve desetletji, smo se njihovega varstva na njivskih površinah v praksi v večjem obsegu lotili šele lani. Priložnost za to smo dobili v obliki novega triletnega projekta EIP VIVEK – Kmetovanje z(a) biodiverziteti na nižinskih kmetijah v Sloveniji, ki ga delno financirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija iz podukrepa 16.5. Projekt med drugim naslavlja izboljšanje gnezditvenih in prehranjevalnih razmer treh vrst ptic, ki v Sloveniji pretežno gnezdijo na njivah, njihova gnezditve pa je zaradi obstoječih kmetijskih praks pogosto neuspešna. Te tri vrste, ki bi jih lahko oklicali za nekakšne ›ambasadorje projekta‹, so priba ter hribski in poljski škrjanec.

Ukrepe za njihovo ohranjanje smo na treh projektnih območjih (Ljubljansko barje, Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Goričko) pričeli izpolnjevati spomladi 2021, kmalu po začetku projekta. Z namenom ohranjanja gnezdečih parov poljskega škrjanca smo preizkusili ukrep vzpostavitve zaplat golih tal ob setvi žit. Ornitologi ponekod v Evropi so namreč ugotovili, da so gnezditvena gostota, gnezditveni uspeh ter telesna kondicija speljanih mladičev te vrste v sezoni večji na njivah s ploskvami golih tal kot na konvencionalno zasejanih zemljiščih. Ukrep za varstvo pribe je temeljil na spremljanju obdelovalnih površin,

kjer so se zadrževali gnezditveno sumljivi osebk, ter na iskanju in diskretnem označevanju njihovih gnezd. Ko je bilo pribino gnezdo enkrat označeno, se mu je kmet v času opravi s traktorjem ali drugo kmetijsko mehanizacijo popolnoma izognil. Z deli na celotni površini pa je nadaljeval šele, ko so se mladiči že izlegli in zapustili gnezdo. Na podoben način kot ukrep za pribo smo na Goričkem preizkusili tudi ukrep za ohranjanje hribskega škrjanca. Če je ornitolog našel gnezdo te vrste, se je z lastnikom zemljišča dogovoril, da tistega dela travnika oziroma njive do zaključka gnezditve ne bo obdeloval.

Za izvedbo tovrstnih preizkusov ukrepov je ključno dobro sodelovanje med ornitologi, kmeti ter kmetijskimi svetovalci. Že v prvem letu trajanja projekta se je izkazalo, da to vsekakor ni nemogoče, kar nas navdaja z upanjem na boljše prihodnost ptic kmetijske krajine.

ORNITOLOGI POROČAJO

Tjaša Zagoršek
varstvena ornitologinja

›Proti nezakonitemu ubijanju ptic na jadranski selitveni poti‹ je prvi projekt v Sloveniji, ki se je začel sistematično in poglobljeno ukvarjati s to izjemno perečo problematiko. Izjemno veseli smo, da smo v sklopu projekta odlično in uspešno sodelovali tudi s Prirodoslovnim muzejem Slovenije, ki je edina institucija, pristojna za zbiranje in shranjevanje kadavrov zavarovanih vrst. Med letnimi skeniranjimi ptic skupaj s slovensko policijo smo potrdili, da je kadaver mrtve ptice odličen vir najrazličnejših informacij, med drugim nam lahko pomaga pri odkrivanju nezakonitega lova na zavarovane vrste ptic.‹

Naj Slovenija postane varno zatočišče ptic

Ptice nas privlačijo že od nekdaj; radi jih gledamo in opazujemo njihovo vedenje ter poslušamo njihovo petje. Ravno zaradi njihovega petja in lepega videza pa jih žal človek tudi lovi. Mojca Terčelj Otorepec v svoji knjigi Trnovski tičarji in solatarce opisuje načine in pasti, ki so jih ›ljubljski tičarji‹ uporabljali pri lovu ptic pevk, te pa nato prodajali kot hišne ljubljence. Nekatero vrste, npr. cipe, so lovili le za hrano. Mrtve in oskubljene ptice so prodajali predvsem Grand hotelu Union in še nekaterim znanim ljubljanskim gostilnam. Tako so si prislužili nekaj denarja in izboljšali življenjske razmere.

Zelo očitno je, da ta dejavnost, ki bi naj bila na slovenskem izumrla po drugi svetovni vojni, le ni tako mrtva, pojavljajo pa se tudi druge oblike nezakonitega lova in ubijanja ptic. Z zaključkom leta 2021 je bilo za nami tri leta in pol uspešnega dela na projektu ›Proti nezakonitemu ubijanju ptic na jadranski selitveni poti‹, ki ga podpira nemška naravovarstvena fundacija EURONATUR. Leto za letom se večja naše vedenje o razsežnosti problema v Sloveniji, saj sistematično beležimo primere nezakonitih ravnanj. Tako smo od leta 2000 do konca leta 2021 ugotovili že 665 primerov, številka pa še kar raste. Primere beležimo po celotni Sloveniji, a doslej smo jih največ na območju Osrednje Slovenije, Podravja, Gorenjske in na Obalno-Kraškem.

S Prirodoslovnim muzejem Slovenije uspešno sodelujemo že od začetka projekta, saj skupaj sistematično zbiramo in skeniramo kadavre zavarovanih vrst. Namen našega sodelovanja je, da ugotovimo, koliko zavarovanih vrst ptic je v Sloveniji nezakonito ubitih s strelnim orožjem. Nezakonit lov v praksi težko odkrijemo, saj se sledi v naravi zelo hitro

zabrisejo. Najbolj zanesljiva metoda dokazovanja pa je rentgensko slikanje ptičjih kadavrov. Skupno je bilo rentgensko pregledanih 526 kadavrov ptic, ki so bile v muzeju zbrane v obdobju med letoma 2001 in 2021. Skeniranje je pokazalo, da je bilo nezakonito ustreljenih 17 osebkov ptic, ki so pripadale 10 vrstam. Ptice so bile nezakonito ustreljene tako z zračno puško kot tudi šibrenico.

Da je naše delo na projektu res uspešno, so v prvi vrsti zaslužni vsi prostovoljci, ki na terenu spremljajo problematiko na najbolj kritičnih območjih. Za uspešno skupno delo se iskreno zahvaljujemo Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, slovenski policiji, mobilnemu oddelku finančnega urada Ljubljana ter Inšpektoratu RS za okolje in prostor, OE Koper in Celje.

Ptice na območjih Natura 2000

ORNITOLOGI POROČAJO

Poroča: Katarina Denac

Številni prostovoljci ste nam tudi v letu 2021 pomagali popisovati ptice na območjih Natura 2000, za kar se vam iskreno zahvaljujemo! Po vsej Sloveniji smo spremljali 17 vrst, med njimi prvič tudi poljskega škrjanca. Zanj smo štetje opravili na Ljubljanskem barju, kjer je vrsta v zadnjih 30 letih doživela več kot 90-odstotni upad. Slabo stanje smo ugotovili za vodomca na Dravi, ki so mu s kamnometom uničili eno pomembnejših tradicionalnih gnezdišč. Nič bolje se ne godi niti pisanim penicam na Ljubljanskem barju in ob Muri, kjer njihova grmišča izginjajo zaradi sečnje, spreminjanja v njive in napredovalega zaraščanja. Koscev smo na osmih območjih našli najmanj doslej, le 189. Število velikih skovikov na Goričkem se je v zadnjih letih ustalilo na 75-80 parih, kar je še vedno daleč pod 210-250 pari s konca 90ih let. Telemetrija je razkrila, da za obstoj nujno potrebuje travnike, mejice in visokodebelne sadovnjake, njivam pa se izogiba. Upad smo zabeležili tudi pri hribskem škrjancu na Vipavskem in Goričkem, najverjetneje zaradi izginjanja ekstenzivnih suhih

travnikov in propada gnezd na njivah. Vrtni strnad, črnočeli srakoper in veliki škurh se sicer še oklepajo življenja, ampak glede na majhne populacije je vprašanje, kako dolgo še. Dobre novice pa prihajajo iz Julijcev in Breginjskega Stola, kjer stabilno populacijo katorne pomaga ohranjati paša, pa s Pivškega in Krasa, kjer se populacija podhujk še naprej večja. Videti je, da je imela izolacija srednjenapetostnih daljnovodov pozitiven vpliv na veliko uharico, saj je bil na Krasu ugotovljen dober gnezditveni uspeh.

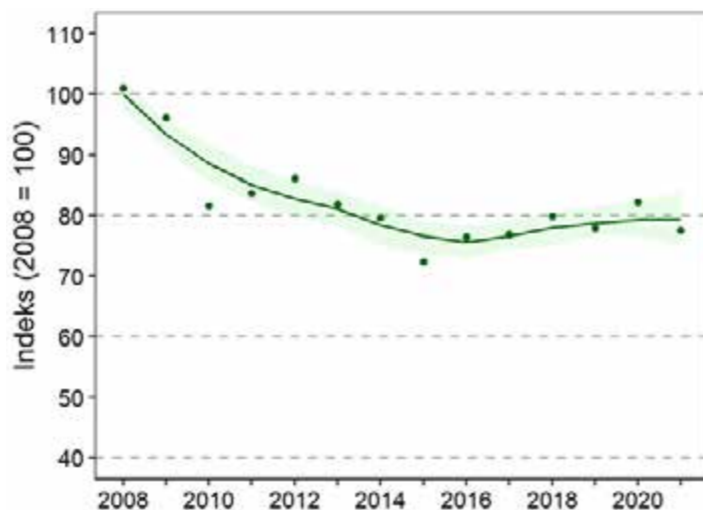
Poročilo monitoringa ptic na območjih Natura 2000 je dostopno na spletni strani DOPPS.

Štirinajst let popisov ptic kmetijske krajine

Poroča: Primož Kmecl

V letu 2021 smo popisali ptice kmetijske krajine na kar 123 transektih. Popis je od leta 2008 potekal že štirinajstič. Na treh transektih smo popis opravili prvič (dva na Dolenjskem in enega v Beli krajini). Skupno je sodelovalo 42 popisovalcev, članov našega društva. Trend ptic kmetijske krajine v obdobju 2008–2021 je še vedno zmeren upad (za $20,7 \pm 2,4$ %), vendar se je od leta 2014 stabiliziral. Nekatere vrste so žal še naprej v strmem upadu, denimo poljski škrjanec in divja grlica. Travnike vrste imajo tudi sicer znatno slabši trend od kmetijskih vrst v celoti, medtem ko je trend generalistov blizu izhodišča v letu 2008 (upadel je zelo malo). Ugotovili smo tudi, da na trende vrst ne vpliva njihov selitveni status. Trenutno stabilizacijo velikosti populacije kmetijskih vrst lahko vidimo kot dober razvoj dogodkov, prav tako tudi predvidene izboljšave in vrstno specifične ukrepe v načrtovanem novem Programu razvoja podeželja. Za resnično izboljšavo Slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine (SIPKK) pa bo treba spodbujati spremembe v kmetovanju na travnikih, ki naj bo predvsem manj intenzivno, preprečiti pa je treba tudi preoravanje. Kot vsako leto smo poročali tudi v Vseevropsko shemo monitoringa pogostih vrst ptic, v ta namen je bil vzpostavljen poseben evropski portal in razviti programi za lažje poročanje. Gre za eno najdaljših in najboljšežnejših serij spremljanja populacij kakšne od skupin živali v Sloveniji, na katero smo lahko upravičeno ponosni, saj daje evropsko primerljive rezultate, z izpolnjevanjem

sheme pa smo se enakovredno priključili drugim evropskim narodom. Shemo omogočajo v veliki meri naši prostovoljci, in sicer v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v okviru javnega naročila. V letu 2021 smo na 53 transektih napravili tudi pilotni popis pogostih gozdnih vrst ptic, ki ga bomo nadaljevali tudi v bodoče.

Indeks pogostih vrst ptic kmetijske krajine 2008–2021

Varstvo velike uharice na Krasu

ORNITOLOGI POROČAJO

Poroča: Tomaž Mihelič

Pri projektu ZaKras v letu 2021 beležimo izjemne rezultate. Telemetrična raziskava velike uharice se počasi zaključuje. Z njo smo spremljali 12 različnih osebkov te ogrožene vrste sove in dobili zelo dober vpogled v uporabo stebrov srednjenapetostnih daljnovodov kot ekoloških pasti. Poseben izziv je bil ponovni lov velikih uharic z oddajniki, saj smo si zadali cilj, da po končani telemetriji s spremljanih ptic snamemo prav vse oddajnike. Uspelo nam je sneti oddajnike s 6 osebkov, tako da je oddajnik ostal samo še na enem osebkju, ki pa še vedno deluje.

Izolacija srednjenapetostnih daljnovodov v osrednjem delu območja je zaključena, z njo pa so v Elektro Primorska izolirali več kot 1200 daljnovodov, kjer bo sedaj velika uharica veliko bolj varna, in zanimivo bo opazovati, kako se bo populacija odzvala v naslednjih letih. Ob identificirani veliki smrtnosti, ki smo jo dodatno potrdili prav s telemetrijo, pričakujemo, da bo število gnezdečih parov naraslo, zato si v letu 2022 obetamo dobrih novic z gnezditve. K temu bo zagotovo prispevala tudi razglasitev mirnih con, ki zdaj poteka v Parku Škocjanske jame.

V letu 2021 sta gnezdila tudi oba para velike uharice na spletnih kamerah. En par je uspešno speljal tri mladiče, pri drugem pa je ostalo pri neoplojenem jajcu. To je par, kjer je že lani prišlo samo do navidezne gnezditve, ko je samica uprizarjala »namišljeno« valjenje jajca. V prvem gnezdu smo v času, ko

so se začeli speljevati mladiči, lahko tudi občutili, koliko ljudi natančno spremlja to dogajanje, saj nas je klicalo ogromno različnih ljudi.

Na spodnji fotografiji je samec Bubu med snemanjem oddajnika, ki ga je nosil med 17. 4. 2019 in 27. 1. 2021. Zbral je 16.464 uporabnih točk.

Razvoj upravljanja baze ornitoloških podatkov

Poroča: Urša Koce

Ornitološka podatkovna baza DOPPS je nedvomno najboljšežnejša zbirka podatkov o prostoživečih pticah v Sloveniji in eden ključnih temeljev našega raziskovalnega in strokovnega dela. V preteklem letu smo veliko časa namenili njenemu razvoju, predvsem na področju razvoja uporabniških aplikacij za vnos in pregledovanje podatkov. Razvili smo mobilno aplikacijo e-Ptice, ki omogoča vnos podatkov neposredno na terenu, tik na tem, da preideta v roke uporabnikom, pa sta tudi spletna portala »Ptice Notranjskega parka« in »Varuhi velike uharice«. Preteklo leto pa je minilo tudi v znamenju našega sodelovanja v projektu LIFE NarciS, v katerem razvijajo napreden nacionalni naravovarstven informacijski sistem »Naravoteka Slovenije«, ki bo uporabnikom prek spletnega portala na enem mestu omogočal vpogled v vse naravovarstveno merodajne podatke, ki so bili doslej razpršeni po številnih lokalnih podatkovnih zbirkah in tako v praksi težko dostopni. Poleg podatkov o živalskih in rastlinskih vrstah bodo na voljo tudi podatki o območjih z varstvenim statusom, naravovarstvenih režimih in programih ukrepov varstva narave, najrazličnejših uradnih dokumentov s področja ohranjanja narave in podobno. Na DOPPS-u bomo prek strežniške povezave z našo podatkovno bazo uporabnikom »Naravoteke« zagotavljali dostop do podatkovnih zbirk, zbranih z javnimi sredstvi, t.j. podatkov iz sheme SIPKK, monitoringa SPA in nekaterih popisov Januarskega štetja vodnih ptic. Projekt LIFE

NarciS poteka pod pokroviteljstvom ARSO, vanj pa je vključenih še sedem drugih partnerjev.

Delovanje DOPPS v mreži Plan B za Slovenijo

Poroča: Urša Koce

Povezovanje s sorodnimi nevladnimi organizacijami je nedvomno eden od temeljev za naše uspešno delovanje. Med našimi člani je gotovo splošno znano, da je DOPPS slovenski partner mednarodne zveze za varstvo ptic in narave BirdLife International, morda nekoliko manj pa, da se formalno povezujemo tudi s sorodnimi organizacijami na nacionalni ravni. DOPPS je namreč polnopravna članica mreže nevladnih organizacij za trajnostni razvoj »Plan B za Slovenijo«, kjer se udejstvujemo v okviru delovne skupine za varstvo narave, ki jo tudi koordiniramo. V delovno skupino je vključenih 17 članic mreže, predvsem bioloških društev in drugih nevladnih organizacij, ki si prizadevajo za ohranjanje narave v Sloveniji. Delovna skupina je v letu 2021 aktivno prispevala k zagovorništvu ohranjanja narave. Tako smo sodelovali pri pripravi pripomb na javno razgrnjene predloge predpisov, kot sta Zakon o Urejanju prostora in Zakon o varstvu okolja, zlasti pa smo se angažirali pri izpodbijanju spornega predloga sprememb Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom in bili skupaj z ostalo strokovno javnostjo pri tem tudi uspešni, saj je MKGP predlog uredbe po široki strokovni razpravi umaknilo. Z uveljavitvijo sprememb uredbe bi se namreč začelo nedopustno posegati v gozdne rezervate, majhne drobce slovenskega gozda, prepuščene

povsem naravnemu razvoju. V želji po učinkovitejšem nadzoru nad nedovoljeno vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju smo s pobudo za dopolnitev zakonodaje »potrkali na vrata« pristojnih ministrstev MOP in MZI. Nadalje smo skupaj z drugimi delovnimi skupinami Evropski komisiji posredovali pripombe na slovenski Načrt za okrevanje in odpornost, ki ga je Vlada sicer pripravljala stran od oči javnosti. Zasnovali smo tudi ozaveščevalno kampanjo, v kateri bomo v letu 2022 javnosti in odločevalcem spregovorili o tesni medsebojni povezanosti podnebnih sprememb in ohranjanja biotske raznovrstnosti.

ORNITOLOGI POROČAJO

Potrdili ustreznost ukrepov za velikega skovika

Poroča: Katarina Denac

V letu 2021 smo s sledilnimi napravami GPS (logerji) opremili osem velikih skovikov na Goričkem, in sicer pet samic in tri samce. S tem so se pridružili 13 osebkom, ki smo jih v projektu Gorička krajina opremili v letih 2018 in 2020. Skoviki so logerje v obliki nahrbtnikov nosili 7–10 dni. Ob koncu gnezditvene sezone smo znotraj njihovih domačih okolišev, zarisanih na podlagi telemetrijskih podatkov, popisali tudi habitat. Naš namen je bil ugotoviti, katere površine uporabljajo za prehranjevanje in ali so med njimi tudi tiste v upravljanju Javnega zavoda Krajinski park Goričko (JZ KPG). Uporabne podatke za analizo smo dobili s 16 osebkov. Domači okoliši skovikov so merili 19,8–136,7 ha in so bili pri samicah malo manjši kot pri samcih. Najdaljše zabeležene razdalje med gnezdov in prehranjevališčem posameznega osebka so znašale 457–1275 m. V statistični analizi smo primerjali okoli 6000 polnih (=skovik prisoten) in 6000 praznih kvadratov (=skovik odsoten) velikosti 10 x 10 m. V polnih kvadratih je bilo značilno več mejic, visokodebelnih sadovnjakov, travnikov, naravovarstvenih površin v upravljanju JZKPG, posameznih dreves in grmov ter značilno manj gozda in njiv kot v praznih kvadratih. Analiza je pokazala, da mu ustrezajo tako pogodbeni travniki z nepokošenimi pasovi, namenjeni povečanju pestrosti in količine njegovega plena, kot tudi druge varstvene površine, posvečene drugim vrstam ali travniškim

habitatnim tipom, kjer pa je gospodarjenje vedno ekstenzivno. Veseli smo bili tudi številnih primerov, ko je veliki skovik za lov uporabljal preže, postavljene ciljno zanj.

Januarsko štetje vodnih ptic

Poroča: Luka Božič

Januarsko štetje vodnih ptic (IWC) je bilo pred natanko četrto stoletje zastavljeno kot celosten, koordiniran in standardiziran popis vodnih ptic, ki pokriva vse večje reke. Obalo in večino pomembnejših stoječih vodnih teles v Sloveniji. Štetje v tako velikem obsegu ne bi bilo mogoče brez velikega vloženega truda množice prostovoljnih popisovalcev in predanega dela lokalnih koordinatorjev.

Leta 2021 je 276 popisovalcev pregledalo 1487 km popisnih odsekov na rekah in obalnem morju ter 236 drugih lokalitet (189 stoječih in 47 tekočih voda). Osrednja tretjina meseca je bila hladna, s povprečnimi dnevnimi temperaturami povsod po Sloveniji nižjimi od običajnih, tako da so bili v času štetja nekateri odseki rek ter številna stoječa vodna telesa in rečne akumulacije delno ali v celoti zaledeneli. Z 48.223 preštetimi osebki, pripadajočimi 63 vrstam, je bilo skupno število vodnih ptic manjše od povprečnega, medtem ko je bilo število zabeleženih vrst tretjič zapored nadpovprečno. Tudi tokrat smo največ vodnih ptic zabeležili na števnem območju reke Drave (19.250, 39,9 % vseh vodnih ptic). Med največjimi doslej je bilo število vodnih ptic na območju Kolpe (večje samo leta 2010 in 2012), med najmanjšimi pa število vodnih ptic na območju Obale (manjše samo leta 2016 in 2018) in Drave (manjše štirikrat pred tem).

Mlakarica je bila, tako kot med vsemi štetji doslej, daleč najštevilnejša vrsta (39,9 % vseh vodnih ptic), sledijo ji liska (5,9 %), kormoran (5,8 %), rečni galeb (5,4 %) in čopasta

črnica (5,1 %). Leta 2021 med januarskim štetjem vodnih ptic nismo zabeležili neobičajnih vrst. Od nekoliko redkejših vrst smo popisali nilsko gos, nevestico, zimsko raco, zlatouhega ponirka, žerjava, pukleža, sloko in malega galeba. Pri več vrstah z največjimi in velikimi zabeleženimi števili (duplinska kozarka, konopnica, raca žličarica, dolgorepa raca, veliki žagar), kot tudi vrstah z majhnimi števili (zvonec, mali žagar, rečni galeb), so rezultati nadaljevanje populacijskih trendov njihovih januarskih populacij v Sloveniji. V tem pogledu stopa v ospredje v letu 2021 zabeleženo eno izmed največjih števil sivega galeba, za katerega so bila v zadnjem času pogosto značilna majhna števila preštetih osebkov.

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Poročata: Bojana Lipej in Borut Mozetič

Izpolnjevanje varstvenih ciljev rezervata v letu 2021 je potekalo v skladu s sprejetimi programi dela ter Načrtom upravljanja 2015–2024, medtem ko je bilo uresničevanje razvojnih ciljev, to je delo z obiskovalci in vzgojno-izobraževalne aktivnosti, zaradi epidemije COVID-19 še vedno okrnjeno.

Omrežje PARES (projekt IMPRECO)

V okviru projekta IMPRECO smo pred njegovim zaključkom v februarju 2021 opravili še zadnje aktivnosti, med drugim smo v neposredni bližini centra za obiskovalce postavili hotel za žuželke, okolico zasadili z večjim številom medonosnih rastlin z namenom izboljšanja razmer za opraševalce ter postavili interpretativno tablo z njihovim opisom. Zaključek projekta pa je bil zaznamovan s podpisom listine za vključitev v mednarodno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – PARES (Protected AREas for Ecosystems Services). Mreža trenutno združuje 6 partnerjev; poleg DOPPS-a še Občino Staranzano in Deželno Agencijo Veneto Agricoltura iz Italije, Regijo Kreta iz Grčije, Nacionalni razvojni sklad iz Albanije ter dalmatinsko Regionalno agencijo ›Morje in kras‹ iz Hrvaške. Nadejamo se povečevanja števila partnerjev v prihodnje, saj je mreža odprta za priključitev tudi drugih zavarovanih območij iz Jadransko – Jonske regije.

Obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča

Kot že predhodno leto, smo tudi v letu 2021 nadaljevali z opravljanjem aktivnosti v okviru Sklada za podnebne spremembe ter konec leta uspešno zaključili nadvišanje

nasipa vzdolž desnega brega Are z vtiskanjem zagatnic, kar je zadnja faza ukrepov za zagotavljanje poplavne varnosti sladkovodnega dela rezervata. Uspešno smo opravljali tudi aktivnosti za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, tako rastlinskih kot živalskih. Tujerodne vrste rastlin smo odstranjevali ročno in strojno, biomaso drobili in jo odlagali na prostoru za kompostiranje, ukvarjali pa smo se tudi z zasenčevanje njihovih rastišč; vse pod strokovnim nadzorom zunanega sodelavca, botanika Josipa Otopala. Za reševanje problematike vnosa okrasne gizdavke na območje rezervata pa so bile aktivnosti usmerjene v izlov ter iskanje in odstranjevanje njihovih gnezd.

Dve novi vrsti v Škocjanskem zatoku

V letu 2021 smo v Škocjanskem zatoku zabeležili dve novi vrsti, in sicer je 25. marca redna obiskovalka rezervata, Anja Novak, na sladkovodnem delu rezervata opazila dva osebka svetega ibisa (*Threskiornis aethiopicus*), 5. avgusta pa je, prav tako na sladkovodnem delu, obiskovalec Miroslav Repar opazil zelo redko vrsto pribe (*Vanellus cinereus*), ki smo jo začasno poimenovali komatna priba. Opazovanje svetega ibisa je podatek o četrti tujerodni vrsti ptici za Škocjanski zatok, opazovanje komatne pribe pa prvi podatek o tej vrsti za Slovenijo in tretji za zahodno Palearktiko.

Naravni rezervat Ormoške lagune

Poročata: Ana Vaupotič in Luka Božič

Leta 2021 smo v rezervatu nadaljevali z vzdrževanjem ugodnega stanja habitatov ter populacij prioritarnih in ciljnih vrst ptic, skladno z internim načrtom upravljanja ter Načrtom delovanja in urejanja Naravnega rezervata Ormoške lagune. Med najpomembnejša redna opravila v toplem delu leta spadata usmerjena paša vodnih bivolov in vzdrževanje zelenih gladin. Kot pomembna pridobitev iz lanskega leta so se izkazali brežični potopni merilniki, saj omogočajo stalen daljinski nadzor nad gladinami in posledično hiter odziv upravljavca. Tako smo lahko kljub deževni pomladi v vseh štirih bazenih z gnezditvenimi otočki, trstišči in rogozovji uspešno vzdrževali stabilne vodne površine. Slednje je v povezavi z nadaljnjim razvojem obsežnih sestojev trstišč (8 ha) omogočilo gnezdenje dobrih populacij varstveno pomembnih vrst, kot so čapljica (7 parov), mokož (6 parov), rakar (29 parov), srpična trstnica (8 parov) in trstni cvrčalec (6 parov). Prvič po dveh letih nam je z opazovanjem samice z mladiči uspelo potrditi gnezdenje kostanjevke. V bazenu 5 smo zaradi velikega pomena za gnezditke trajno izvzeli iz paše približno 1 ha šašja, na celotnem preostalem delu (5 ha) pa pašnim živalim omogočili prost dostop vse leto, s čimer se je občutno povečala površina skromno poraslih blatnih in plitvo poplavljenih površin. Ukrep je pozitivno vplival zlasti na nekatere selitvene vrste, ki so se jeseni tu dalj časa pojavljale v večjem številu, npr. kreheljč (do 320 os.) in priba (do 110 os.). Na območju bazenov, vključno s travišči in robnimi predeli gozdov, je leta 2021 skupaj gnezdilo 46 vrst ptic, rezervat pa je obiskalo 65 vrst vodnih ptic.

Zadnja dva meseca leta so zaznamovala obsežna zemeljska dela v okviru ukrepov ohranjanja biotske raznovrstnosti za

obvladovanje podnebnih sprememb, s katerimi smo med drugim povečali skupno površino mokrišča na območju rezervata ter z delno odstranitvijo nasipa med bazenoma 3 in 4 oblikovali enotno območje odprte vode s trstišči na 14 ha. Pričakujemo tudi, da smo z deli pridobili gnezdišča za nekatere ciljne vrste ptic, ki tukaj v zadnjem času niso gnezdile. Jeseni smo v okviru projekta VIVEK zasadili 400 m mejice, namenjene predvsem pticam, opraševalcem in drugim manjšim živalim.

V preteklem letu smo zabeležili prektisoč vodenih obiskovalcev, še vsaj enkrat toliko pa jih je rezervat obiskalo individualno. Poleg obiskovalcev iz Slovenije so si rezervat ogledali številni turisti iz drugih držav, k čemur je pripomoglo izboljšanje stanja epidemije koronavirusa. Spomladi smo organizirali dan odprtih vrat, ki so se ga udeležili številni obiskovalci iz bližje in daljne okolice, na njem pa so se predstavili tudi lokalni pridelovalci. V poletnih mesecih smo se v rezervatu razveselili podmladka vodnih bivolov, čreda se je namreč povečala za šest mladičev, tako da sedaj šteje 45 živali. Ponici Robidi in kozi Neli so se pridružili še trije poniji – Malina, Barbi in Grom.

MLADI POROČAJO

Tilen Basle
koordinator izobraževanja

“Veseli otrok, ki se lahko brezskrbno družijo in zabavajo je pretehtalo vse skrbi, povezane z organizacijo tabora v času pandemije. Sicer pa je organizacija tabora preprosta; urediš prostor za spanje in hrano trikrat na dan. Seveda le takrat, ko imaš zaupanja vredne mentorje.”

Naravni rezervat Iški Morost

Poročata: Željko Šalamun in Matej Gamser

Pestremu dogajanju na travniškem rezervatu Iški morost je tudi v letu 2021 v večini prispeval kohezijski projekt PoLJUBA, katerega okvirni namen je obnova in ohranjanje mokrotnih habitatov na Ljubljanskem barju. Z DOPPS-ovega vidika sta bili ciljni vrsti v projektu kosec in barjanski okarček.

V duhu glavne projektne ideje smo nadaljevali z revitalizacijo travniških habitatov na parcelah, ki so še nedavno imele povsem drug značaj; spominjale so namreč na monokulturo invazivne kanadske zlate rozge. Z večkratno košnjo, ponekod tudi 4-krat v letu, in spravi pokošene biomase nam je po štirih letih uspelo revitalizirati površine do te mere, da je zlata rozga skoraj izginila. Prakticirane metode zatiranja zlate rozge na NRIM-u je kot uspešne opredelil tudi izvajalec vegetacijskih popisov na NRIM-u, ZRC SAZU. Prav štirikratna košnja s spravi v enem letu se je izkazala kot najučinkovitejša.

Kjer pa je bil razrast invazivnih vrst (npr. navadna krhlika) manj obsežen oz. »točkoven«, smo jih odstranjevali ročno, z nahrbtno motorno koso.

Nadaljevali smo z renaturacijo površin, ki so bile v prejšnjih letih izkrčene gromovne in drevesne zarasti. Osrednje opravilo je bilo mulčanje lesnih ostankov in storov. Namen renaturacije je povečati delež travniških površin v NRIM-u.

Zelo spodbudna je bila tudi analiza popisa velikosti novo osnovane populacije barjanskega okarčka v NR Iški morost, kamor je bilo leto prej iz edine preostale barjanske populacije prenesenih 155 bub. Popisali so 71 metuljev. Dodatno pa je bila

novi osnovana populacija v NRIM-u obogatena z vnosom 111 bub iz prvotne populacije. Za vzdrževanje parcel, »rezerviranih« za okarčke, smo nabavili novo kosilnico z nastavljivo višino košnje, ki je posledično manj nevarna tudi za gosenice ter druge žuželke.

Standardni monitoring ptic gnezdljk je potekal po planu, na novo pa smo pričeli s sistematičnimi popisi prenočišča pepelastih lunjev.

Zaradi podaljšanja projekta do jeseni 2023 bomo z zgoraj navedenimi kot tudi drugimi aktivnostmi na NRIM-u z zadovoljstvom nadaljevali v prihodnje.

V sodelovanju nemške fundacije EURONATUR smo v NRIM-u kupili tri parcele v skupni velikosti 1 ha. Gre za naravovarstveno in strateško naložbo. Na kupljenih parcelah bomo izboljšali, vzpostavili in dolgoročno skrbeli za občutljive in ogrožene barjanske travniške habitate z modro stožko.

Z rezultati našega upravljanja v NRIM-u smo zelo zadovoljni. Prepričajte se tudi vi in obiščite naš rezervat.

Tabor se je vrnil!

Leta 2020 smo bili po mnogih letih neprekinjene tradicije primorani odpovedati Mladinski ornitološki tabor. Vzrok je bila seveda pandemija, ki je trmasto vztrajala tudi v letu 2021. Ker smo se morali odpovedati številnim izobraževalnim in družabnim dogodkom, smo sklenili, da z organizacijo tabora vztrajamo do konca, sprejmemo vse potrebne ukrepe in otrokom podarimo vsaj teden dni brezskrbnega oddiha v naravi in dobri družbi. Odpravili smo se ob Cerkniško jezero in izpeljali že 32. Mladinski ornitološki raziskovalni tabor, ki smo ga poimenovali "Bobnarica".

Utaborili smo se v lovski koči v kraju Zelše na zahodni strani Cerkniškega jezera in zapolnili vse njene kapacitete. Izkušnjo tabora smo želeli približati čim več otrokom, zato smo organizirali kar 6 raziskovalnih skupin, ki so pod vodstvom mentorjev združile 24 mladih ornitologov. Vsaka skupina se je posvetila raziskovanju določene tematike, vendar so se v času tabora lahko vsi udeleženci preizkusili v prav vseh. Tako so mladi vadili terensko delo in zbiranje podatkov, hkrati pa tudi njihovo beleženje, obdelavo in izmenjavo informacij med vrstniki. Raziskovali smo rjavega srakoperja in škrlatca ter gozdne, travniške in vodne ptice. Skupina, ki je združila najmlajše in tiste, ki so v svet ptic še le vstopali, je odkrivala biotsko pestrost ptic v različnih življenjskih okoljih.

Dogajanje na taboru smo ob skupinskem delu popestrili še s skupnimi aktivnostmi. S kanuji smo preveslali del reke Unice in ob spoznavanju življenja ob reki krepili tudi naše veslaške sposobnosti. Čeprav nam je veslanje šlo odlično, smo se naučili tudi nekaj osnov: veslanje s tokom, levo, desno, naravnost v prodišče, v sosednji čoln in vzvratno. Ekspedicija je bila uspešna in glavno je, da nismo zavili "navzdol".

Ob kohanju v Cerknškem jezeru in prikazu obročkanja ptic nam je posebno pozornost pritegnilo spoznavanje mreženja netopirjev. Člani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev so nam ob Cerknškem jezeru prijazno prikazali metodo vzorčenja netopirjev in nam predstavili te skrivnostne nočne letalce. Mladi so tako imeli priložnost spoznati netopirje čisto od blizu, priložnost, ki se nam ne ponudi prav velikokrat. Na taborih krepimo predvsem praktične veščine opazovanja in prepoznavanja ptic, ki pa jih kdaj pa kdaj podpremo tudi z nekoliko bolj teoretičnimi prijemi. Posebej priljubljena je "skrivnostna fotografija", prepoznavanje ptic na fotografiji s pomočjo izkušenj in priročnika.

Pomurska sekcija

Poroča: Daša Donša

V letu 2021 smo opravili 4 ornitološke izlete s skupno 84 udeleženci. Meseca maja smo imeli kar tri izlete. Prvi je potekal v Negovi, kjer smo raziskovali floro in favno Slovenskih gor. Temu je sledil naravoslovni dan ob Muri v Gornji Bistrici, ki je bil eden izmed bolj obiskanih, z 29 udeleženci. Maj smo zaključili z izletom, ki smo ga poimenovali Zgodbe živali in rastlin ob mrtvicah reke Mure v Kotu. Izleta se je udeležilo 30 oseb. Oktobra smo pod vodstvom Aleksandra Korena zaznamovali Evropski dan opazovanja ptic v Murski šumi in ob Muriši, ki se ga je udeležilo 12 oseb.

Zaradi epidemije so nam odpadla vsa načrtovana predavanja, kot tudi nekateri drugi dogodki. Kljub temu smo opravili kar nekaj naravovarstvenih akcij. Marca smo se lotili zdaj že tradicionalnega izdelovanja gnezdilnic za smrdokavro in velikega skovika. Navzoči člani so pridno zavihali rokave in izdelali kar 32 gnezdilnic. Pregledali in očistili smo že nameščene gnezdilnice na Goričkem in v Slovenskih goricah. Nekaj smo jih namestili tudi na novih lokacijah. Člani Pomurske sekcije smo v okviru delovne akcije obrezali in odstranili belo omelo na 30 sadnih drevesih v dveh travniških visokodebelnih sadovnjakih v Okoslavcih in Gornjih Ivanjcih. Na območju Pomurja smo koordinirali namestitev 5 gnezdilnih podstavkov za belo štorčlo.

Kljub omejitvam zbiranja oseb na javnih mestih smo organizirali

IZ DELA SEKCIJ DRUŠTVA V LETU 2021

2 predstavitvi društva, kjer se nas je na novo spoznalo več kot 40 obiskovalcev. Udeležili smo se stojnic v Križevcih v okviru dogodka Re: Pannonia ter dogodka Festival Mura v Lendavi. Na območjih Natura 2000 smo popisali srednjega detla, hribskega škrjanca in belo štorčlo. Manjkali nismo niti pri popisih ptic v okviru IWC in SIPKK.

Skozi naše aktivnosti, čeprav nekoliko okrnjene zaradi epidemiološke situacije, smo člani sekcije pripomogli k boljšemu poznavanju ptic v Pomurju. Z delovnimi akcijami pa smo hkrati skrbeli za ohranjanje njihovih življenjskih prostorov.

Štajerska sekcija

Poroča: Eva Horvat

Leto 2021 so zaznamovala predavanja, ki so se preselila na splet, a tudi dogodki ob referendumu za pitno vodo in ponovno nekaj delovnih akcij. V duhu slednjih smo spomladi na Dravskem polju namestili prve gnezdilnice za pegasto sovo, pripravili gnezdilne stene za breguljko in vodomca in sodelovali pri popisu pribe. Na gnezditvenih otokih na Ptujskem jezeru, ki smo jih za novo gnezditveno sezono pripravili preteklo jesen, je leta 2021 gnezdilo 170 parov navadne čigre, 815 parov rečnih galebcev in 41 parov črnoglavih galebcev. Maja smo po dolgem času organizirali dogodka v živo, in sicer Dan odprtih vrat kolonije čiger in Dan odprtih vrat Naravnega rezervata Ormoške lagune.

Jeseni smo v okviru projekta »Revitalizacija nabrežja Radvanjskega potoka« (Iniciativa mestni zbor), organizirali naravoslovni sprehod ob Radvanjskem potoku, ob ribniku Vrbe pa smo pregledali in očistili gnezdilnice, ki so jih spomladi zasedli plavčki, poljski vrabci, velike sinice in škorci. Za zaključek leta smo se decembra odpravili še na tradicionalni zimski izlet na Ptujsko jezero.

Najizkušenejši poznavalci ptic so čez celo leto opravljali zahtevne popise na zadrževalniku Medvedce, Račkih ribnikih, zadrževalniku Požeg in Ptujskem ter Ormoškem zadrževalniku. Med zanimivejšimi opazovanji je bila rjasta kanja na Zadrževalniku Medvedce (294. vrsta za to območje), kjer je

decembra bilo moč prešteti tudi do 4000 gosi.

Zahvaljujem se vsem članom, ki so pomagali pri ustvarjanju in realizaciji programa, vsem udeležencem predavanj, dogodkov in akcij ter vsem, ki pošiljate terenska poročila na našo mail listo.

Dolenjska sekcija

Poročata: Gregor Bernard in Jani Vidmar

Že leta 2020 so stekli prvi pogovori o sodelovanju Dolenjske sekcije z Občino Škocjan, ki je v Zagradu s podporo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja uredila Zeliščarski center IV Slovenije. V začetku leta 2021 smo skupaj organizirali delavnico, izdelali nove gnezdilnice, ki so na učni poti zamenjale stare, ki smo jih postavili pred leti. Pripravili smo tudi več drugih dogodkov, namenjenih otrokom osnovne šole in vrtca v Škocjanu, ter aktivnosti, vezane na projekt Medgeneracijskega stičišča v naravi. Žal smo morali izvedbo zaradi znanih razlogov prestaviti v letošnje leto.

Novost na repertoarju spomladanskih popisov je bil popis številčnosti ptic v Jovsih, po metodi area count, s katerim smo lepo nadgradili popis kosca. Zadnji tak popis je bil tu opravljen pred 30 leti. Druga novost med popisi pa je bil monitoring gozdnih vrst, ki smo ga opravili v Rajhenavskem pragozdu Kočevskega roga. Kot že zadnjih nekaj let, smo se tudi v letu 2021 najbolj razveselili tistih nekaj parov črnočelih srakoperjev, ki še vztrajajo in gnezdi na Šentjernejskem polju. Vsi drugi popisi so potekali po ustaljenem programu.

Med izleti sta se lepo prijela spomladanski izlet na Cerknjsko jezero in poletno potepanje po bohinjskih planinah. Vrbina ostaja zanimiva v vseh letnih časih.

Naj se pohvalimo še s tem, da sta bili dve naši mladi štorčli izbrani in opremljeni s sledilnimi napravami GPS. Avgusta sta se Kiki in Riki iz Zbur odpravili na pot proti Afriki, kjer bosta preživeli svojo mladost. Držimo pesti, da se zopet srečamo, ko bo prišel čas, da se vrneta.

Sekcija od Kolpe do Barja

Poroča: Aleksander Kozina

Sekcija od Kolpe do Barja je bila v letu 2021 nekoliko manj aktivna, kot bi si to sicer želeli, k temu pa je delno prispevala tudi epidemija koronavirusa, ki je še vedno oteževala organizacijo dogodkov.

Kljub temu smo že januarja v večjem številu sodelovali na tradicionalnem slovenskem popisu vodnih ptic. Med vsemi pticami je udeležence najbolj razveselil vodomec, ki zdaj že redno prezimuje v središču Kočevja. Poleg tega smo lahko med drugim opazovali še zelenonoge tukalice, male ponirke in tudi v naših koncih redko dolgorepo raco.

Spomladi in jeseni smo izvedli tradicionalni izlet okoli Rudniškega jezera v Kočevju. Med opazovanjem ptic smo udeležence tudi seznanili z naravovarstvenimi problemi, s katerimi se sooča jezero. Tu prednjači predvsem intenziven pritisk turizma, ki se v zanjih letih razvija na območju.

Spomladi smo, kot vsako leto, prešteli kosce na Dolenjevaškem barju. Populacija je tudi letos štela okoli 10 pojočih samcev, kar pomeni, da ob siceršnjem naglem upadu slovenskih populacij, postaja čedalje pomembnejša v državnem merilu.

Med rednim popisovanjem ptic smo zabeležili tudi več vrst, ki so bile v naših krajih zabeležene prvič in so tudi sicer redke v

Sloveniji. Omeniti velja črni raci in zlatouhega ponirka, ki so se aprila ustavila na Rudniškem jezeru, kjer so si nabrali moči za nadaljno pot na sever.

Januar

Ptice okoli nas v 2021

Zadnji teden januarja smo že trinajsto leto zapored preštevali ptice, ki se zadržujejo v bližini naših domov. Akcija je ponovno združila več kot 1000 opazovalcev ptic! Najštevilčnejša vrsta je bil vnovič domači vrabec, katerih smo naštelih kar 3661. Temu je po številu sledila siva vrana z 2167 opazovanimi osebki in poljski vrabec s 1942 osebki. Vse tri vrste so po številu opazovanih ptic sestavljale kar 38 % vseh opazovanih ptic. Trem najštevilčnejšim so sledili čížek, velika sinica, domači golob, kos, ščinkavec, plavček in sraka. Skupaj smo naštelih kar 20.356 ptic, ki so pripadale 75 različnim vrstam.

Akcija Ptice okoli nas je leta 2021 združila 1119 opazovalcev. Še posebej nas veseli, da je med nami veliko otrok, ki se akciji pridružijo v okviru pouka. Letos je bilo takšnih 485 iz 28 osnovnih šol in vrtcev.

Zaključna predstavitev projekta Preizkus dvostopenjskega izvajanja ukrepa VTR

Pisan sestav projektnih partnerjev (vodilni ZRSVN, KGZ LJ in NG, DOPPS, NRP, KPLB ter 7 KMG z Ljubljanskega barja, Planinskega polja in območja Pivke) je strnil glavne projektne dosežke, ki se navezujejo na prenovu ukrepa KOPOP Habitati ptic vlažnih travnikov (VTR), in jih vsem navzočim predstavili. Na DOPPS-u smo bdeli nad tem, da predlagana prenova ukrepa ne »izpusti« prav nobene travniške vrste ptic in da izpolnjevanje vsebinskih zahtev prenovljenega ukrepa dolgoročno ne slabša travniških habitatnih tipov, temveč jih ohranja oziroma regenerira. Dodatno smo predlagali nova območja z možnim vpisom v VTR in se zavzeli za poenotenje osnovnih plačil VTR povsod po državi.

Februar

DOPPS prvič prejel sofinanciranje pri Sigrid Rausing Trust-u

Sigrid Rausing Trust je fundacija ustanovljena leta 1995 s sedežem v Veliki Britaniji, ki podpira predvsem projekte s področij človekovih pravic, vključevanja manjšin in varstva okolja. Februarja 2021 smo prvič doslej oddali vlogo za finančno podporo pri tej fundaciji, v kar nas je prisililo ukinjeno državno sofinanciranje LIFE projektov. To je bilo ukinjeno z utemeljitvijo varčevalnih covid ukrepov, kljub dejstvu, da se je vsak državni sofinanciran evro pomnoženo vrnil v državno blagajno s plačanimi davki in socialnimi transferji in je torej to sofinanciranje v preteklosti ustvarjalo proračunski presežek, da ne omenjamo vseh ostalih učinkov teh projektov. A politika se je odločila drugače. Z vlogo pri Trustu smo bili uspešni, donacijo fundacije v višini 90 tisoč funtov smo uporabili za sofinanciranje lastnega deleža našega največjega LIFE projekta doslej LIFE FOR SEEDS, ki smo ga začeli izvajati septembra 2021 in je namenjen ohranjanju kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vzpostavitvi semenske banke. Projekt bo trajal do konca 2026, izvajamo pa ga s partnerji Kmetijskim inštitutom Slovenije, Javnim zavodom Krajinski park Goričko, Javnim zavodom Triglavski narodni park in Notranjskim parkom. Projekt je vreden skupaj 5,3 milijona EUR.

Marec

Nakup 11 hektarja površin v NR Iški morost

S podporo nemške fundacije EuroNatur smo kupili 11 ha zemljišč znotraj NR Iški morost. Gre za naravovarstveno in strateško naložbo. Na kupljenih parcelah bomo izboljšali in dolgoročno skrbeli za občutljive in ogrožene barjanske travniške habitate s prevladujočo modro stožko (*Molinia caerulea*).

15 novih gnezdilnic za velikega skovika

Skupaj z Notranjskim parkom smo v okolici Cerkniškega jezera postavili 15 gnezdilnic za velikega skovika. Eno izmed njih smo namestili tudi na oreh pred Policijsko postajo Cerknica v upanju, da postane dom družine sov. Policist Bogdan je v lanskem letu prav na tem mestu našel obnemoglega skovika, ki pa je po zdravljenju spet poletel v naravo.

April

Sporen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah

Državni zbor je 30. 3. 2021 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah (ZV-1G). Vlada RS je novelo zakona o vodah sprejela po skrajšanem postopku in zgolj 14-dnevni javni obravnavi, pri čemer resna javna razprava z vključevanjem ustreznih strok (vodarske, gradbene, ekonomske, biološke itd.) in tehtanjem argumentov ni bila mogoča. Zakon razširja možnosti posegov na vodnem in priobalnem zemljišču. Državni svet smo zato pozvali, naj glasuje za odločilni veto na Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah (ZV-1G).

Oblast kljub vsemu ni prislunila stroki, okoljevarstvenim in civilnodružbenim organizacijam ter več kot 53 tisoč podpisnikom peticije proti noveli Zakona o vodah. Pridružili smo se pozivu civilnodružbenih in okoljevarstvenih organizacij in pričeli z zbiranjem podpisov za referendum o pitni vodi.

Gnezdilnice v Kraterju

Skupaj s kolektivom Trajna itd. smo napravili popis ptic (zabeležili 18 vrst) in postavili gnezdilnice na območju Kraterja (Bežigrajski dvori). Aktivnosti smo dopolnili še s predavanjem o pticah v urbanih okoljih. S sodelovanjem smo pokazali, da je narava tudi v urbanih območjih, če ji le pustimo nekaj prostora.

Maj

Srečanje prostovoljcev – Adriatic Flyway 4

Dne 26. maja smo v okviru projekta Adriatic Flyway 4 imeli spletni posvet »Izboljšanje učinkovitosti sodelovanja med vladnimi in nevladnimi organizacijami s področja boja proti nezakonitemu kriminalu nad pticami«. Na posvetu smo gostili tudi predavateljico mag. Uršulo Belaj, višjo kriminalistično inšpektorico specialistko s sektorja za splošno kriminaliteto Uprave za kriminalistično policijo Generalne policijske postaje ter podsekretarja Martina Golčerja, univ. dipl. prav. iz Inšpektorata RS za okolje in prostor. Ugotovitev posveta je bila, da je za uspešno odkrivanje in preganjanje nezakonitega lova in ubijanja ptic v Sloveniji nujno medsebojno sodelovanje.

Dan odprtih vrat v Naravnem rezervatu Ormoške lagune

Konec maja smo soboto v NR Ormoške lagune popestrili z dogodki v okviru dneva odprtih vrat. Za tiste bolj zgodnje in zagnane opazovalce ptic smo organizirali spoznavanje obročkanja ptic, temu pa je sledilo vodeno opazovanje. Dogodek smo zaključili z druženjem, degustacijami lokalnih dobrot in delavnicami za otroke v vrtu rezervata.

Junij

Čigre na Ptujskem jezeru

Navadne čigre so po zaslugi številnih prostovoljcev, ki so jeseni uredili otoke na Ptujskem jezeru, tudi v letu 2021 uspešno gnezdile. Na otokih smo prešteli kar 170 aktivnih gnezd navadnih čiger, tem pa je družbo delalo še 41 parov črnoglavih galeb in 815 parov rečnih galeb.

Julij

Riki in Kiki na svetovnem zemljevidu

Sredi julija smo v sodelovanju z Elektrom Ljubljana d.d. in društveno Dolenjsko sekcijo opremili dve mladi beli štoklji s sledilnimi napravami GPS. V nasprotju z žal marsikaterim parom v letošnjem letu je par iz Zbur, kljub močni ohladitvi v maju, uspešno speljal dva mladiča. Ta so uporabniki družbenih omrežij poimenovali Riki in Kiki. Njune premike lahko skupaj s štokljo Belo spremljate na interaktivnem zemljevidu na spletni strani www.ptice.si.

Ko narava pokaže pot

Trenutno aktualni Načrti za okrevanje in odpornost članic EU, med drugim tudi Slovenije, so vključevali zelo majhno količino sredstev za obnovo biotske raznovrstnosti. V nekaterih primerih so vključeni tudi ukrepi, ki škodujejo biotski raznovrstnosti, kot so na primer novi namakalni sistemi in večji projekti upravljanja voda. V juliju je izšlo poročilo Ko narava pokaže pot, ki ga je skupaj s fundacijo EuroNatur pripravila mreža CEE Bankwatch Network. Poročilo prikazuje študije primerov uspešnih projektov obnove in ohranjanja biotske raznovrstnosti ter ukrepov za prilagajanje podnebju in blažitvi podnebnih sprememb v Evropi. Ti primeri so namenjeni ozaveščanju o številnih načinih, kako je narava lahko ključni del obnove našega gospodarstva, ki nam prinese številne gospodarske, socialne in zdravstvene koristi.

Avgust

Pismo evropskim poslancem za zaščito naših gozdov

Evropska Komisija je dne 14. julija 2021 objavila revizijo Direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, v kateri so predstavljeni ambicije in cilji za uresničitev novega podnebne cilja do leta 2030. Aktualna revizija Direktive še naprej spodbuja izkoriščanje gozdnega lesa v elektrarnah. Ta podatek je izjemno zaskrbljujoč, saj se kar polovica lesa, posekanega na območju EU, pokuri za pridobivanje energije. To znatno prispeva k degradaciji gozdov ter izgubi biotske raznovrstnosti in ekosistemov. Kot zastopniki interesa narave in okolja smo se zato s pismom podpore obrnili na slovenske predstavnike Evropskega parlamenta, da nam s skupnimi močmi pomagajo zaščititi gozdove, podnebje, biotsko raznovrstnost in zdravje.

Nove gnezdilnice pri Središču ob Dravi

V sklopu projekta Čebele in ptice, katerega vodilni partner je Občina Središče ob Dravi, smo v tamkajšnjem gozdu namestili 20 gnezdilnic za manjše ptice pevke.

Gnezdilnice nadomeščajo naravna dupla, ki so zaradi intenzivne sečnje starih dreves vse redkejša. Drevesna dupla so za mnoge vrste ptic edino mesto, kjer lahko uspešno speljejo mladiče.

September

Čiščenje gnezditvenih otokov na Ptujskem jezeru

V soboto, 25. septembra smo zavihali rokave in s skupnimi močmi očistili gosto zarasle gnezditvene otoke na Ptujskem jezeru, da bodo lahko naslednjo pomlad navadne čigre, rečni in črnoglavi galebi na njem spet našli primerno mesto za gnezdenje in vzrejo svojih mladičev. Delovne akcije se je udeležilo 32 prostovoljcev, za njihov trud pa se jim v imenu čiger in galebov lepo zahvaljujemo.

Prvo 5-državno biosferno območje na svetu

Dne 5. septembra 2021 je Mednarodni koordinacijski svet Unescovega programa Človek in biosfera na zasedanju v nigerijski Abuji razglasil območje Mure, Drave in Donave za prvo 5-državno biosferno območje na svetu. To območje, ki se razteza od Avstrije, prek Slovenije, Hrvaške in Madžarske do Srbije ter obsega 930.000 hektarjev ob 700 kilometrih rečnega toka Mure, Drave in Donave, je s tem uradno postalo največje rečno biosferno območje v Evropi.

Pobuda za vzpostavitev čezmejnega biosfernega območja sega v leto 1992. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic je bilo skupaj z organizacijo EURONATUR prvo, ki je dalo pobudo za takratni biosferni rezervat Drava-Mura.

Oktober

Evropski dan opazovanja ptic

Prvo soboto in nedeljo v oktobru že tradicionalno zaznamujemo kot Evropski dan opazovanja ptic, dogodek, ki je namenjen opazovanju ptic selivk in ozaveščanju o njihovi ogroženosti. Tudi tokrat smo skupaj z 41 evropskimi BirdLife partnerji organizirali več kot 1800 dogodkov, ki so pritegnili skoraj 28.000 opazovalcev. Skupaj smo tako prešteli neverjetnih 7 milijonov ptic!

V Sloveniji smo na društvu s pomočjo regionalnih sekcij organizirali 8 dogodkov, ki se jih je udeležilo 184 oseb. Našteli smo več kot 5.500 ptic, najštevilčnejše med njimi pa so bile škorec, golob grivar in velika bela čaplja.

Ptičarijada 2021

Že 13. Ptičarijada za povrstjo je potekala na Gorenjskem, v deželi divjega petelina. Tekmovalo je 9 skupin; 8 skupin se je po terenu premikalo z avtomobili, ena skupina pa je ptice opazovala in poslušala med 14-kilometrskim pohodom. Tekmovalci so v desetih urah skupno zabeležili neverjetnih 98 vrst ptic.

Pričetek projekta BirdLife Forestry

Na društvu smo skupaj z organizacijo BirdLife International pričeli s projektom, v katerem se ukvarjamo z izboljšanjem gospodarjenja z gozdovi na posebnih varstvenih območjih Natura 2000 za ptice. V sklopu projekta želimo raziskati in ovrednotiti, kako trenutna praksa gospodarjenja z gozdom vpliva na življenjski prostor gozdnih vrst ptic na izbranih območjih Natura 2000. Hkrati se bomo vključili tudi v snovanje vsebine novih načrtov gozdnogospodarskih enot in predlagali ukrepe za izboljšanje ohranitvenega stanja na izbranih območjih. Projekt bo trajal do konca leta 2023.

November

Nove mejice v NROL

Na Martinov četrtek smo v Naravnem rezervatu Ormoške lagune zasadili 400 m mejice, sestavljene iz različnih drevesnih in grmovnih vrst. Namen te aktivnosti je vzpostavitev krajinskega elementa, ki pticam ponuja mesto za prehranjevanje, gnezdenje, petje in skrivanje pred plenilci. Hkrati pa izboljšuje življenjske razmere tudi za opraševalce, saj jim daje zatočišča in skrivališča ter obilico nektarja in peloda v topli polovici leta. Stroški dela za vzpostavitev mejice in zaščitni material za sadike so bili financirani s strani projekta EIP VIVEK, medtem ko so bile sadike financirane iz kohezijskega projekta za Dravo.

LUSH priskočil na pomoč navadnim čigram in rečnim galebom

V okviru projekta »Ohranimo ogroženo navadno čigro in rečnega galeba na Dravi« smo letošnjo jesen poleg že tradicionalne akcije odstranjevanja zarasti izpeljali še akcijo polaganja borovega lubja. Na pokošeno površino smo 12. in 23. novembra položili geotekstil, na geotekstil pa borovo lubje v debelini 15 cm. Z borovim lubjem je sedaj pokrit večji del »Novega otoka«. Izvedbo projekta in akcije je omogočilo podjetje LUSH.

December

Zaključen projekt SOOS

Decembra 2021 smo zaključili triletni projekt Evropskega partnerstva za inovacije (EIP) Sadjarji za opraševalce in opraševalci za sadjarje (SOOS). Namen projekta je bil izboljšati razmere za opraševalce v sadovnjakih in tako povečati kakovost in zanesljivost opraševanja ter prispevati k varovanju biotske pestrosti. Najpomembnejši življenjski prostor za opraševalce so pisani travniki. Opraševalcem zagotavljajo hrano in omogočajo gnezdenje. Sadjarje smo zato z različnimi akcijami spodbujali k varovanju travnikov v oklici sadovnjakov.

SADJARJI
za opraševalce
OPRAŠEVALCI
za sadjarje

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Uredil: Tilen Basle

Avtorji besedil: Tilen Basle, Gregor Bernard, Blaž Blažič, Luka Božič, Damijan Denac, Katarina Denac, Daša Donša, Matej Gamser, Pia Höfferle, Eva Horvat, Primož Kmecl, Urša Koce, Aleksander Kozina, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Željko Šalamun, Ana Vaupotič, Jani Vidmar, Tjaša Zagoršek.

Fotografije prispevali: Miloš Bartol, Tilen Basle, Gregor Bernard, Blaž Blažič, Dejan Bordjan, Luka Božič, Mitja Denac, Damijan Denac, Katarina Denac, Timotej Denac, Gregor Domanjko, Aleksander Kozina, Bor Mihelič, Jure Novak, Alen Ploj, Luka Poljanec, Tjaša Pršin, Maks Sešlar, Domen Stanič, Bojan Škerjanc, Duša Vadnjal, Ana Vaupotič, Jani Vidmar, Tjaša Zagoršek, arhiv NRP.

Fotografija na naslovnici: Jure Novak

Oblikovanje: Jasna Andrič, Tilen Basle

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 1500

Izdano: junij 2022

Glavni sofinancerji, podporniki in partnerji:

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

 REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

 Interreg
SLOVENIJA - HRVAŠKA
 Interreg
ADRIAN
 EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
AVDIČINA • 1400 14000000000

  KATURA 2021

 CRITICAL ECOSYSTEM
PARTNERSHIP FUND EURONATUR

SIGRID RAUSING TRUST

 ARRS
JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE

 LUKA KOPER
Port of Koper Elektro Ljubljana

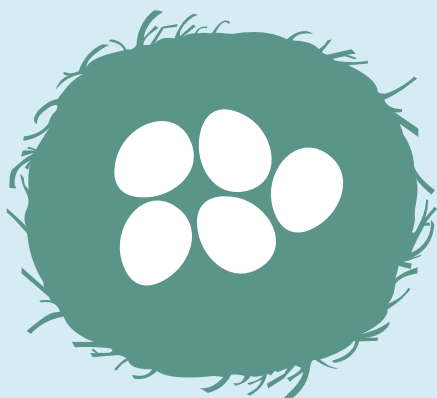
 MESTNA OBČINA
LJUBLJANA

 MESTNA OBČINA
MARIBOR MESTNA OBČINA
LJUBLJANA Mestna občina
Ljubljana

 Občina Ortovo OBČINA SREDIŠČE OB DRAVI

 MESTNA OBČINA
PTUJ

 NOTRANJSKI
REGIJSKI PARK TIVOLI
PARK GORIŠKO Kmetijski inštitut Slovenije

Kako lahko pomagate

Članstvo

Pridružite se nam in uživajte številne članske ugodnosti in aktivnosti.

Donacija

Namenite svojo podporo neposredno izbranemu projektu in našemu delu.

Postanite prostovoljec

Pridružite se več kot 300 aktivnim prostovoljcem društva.

Čudovito darilo

Razveselite najdražje z darom, ki bo v pomoč naravi.

Posebno za vas: Vseživljenska članarina

Postanite član za vse življenje in podarite svoj prispevek k ohranjanju narave. Prestižna oblika članstva za vse, ki se zavedate velikega pomena dolgoročne podpore delovanju društva.

www.ptice.si
T 01 426 58 75

 www.facebook.com/pticeDOPPS

 [dopps.birdlife.slovenia](https://www.instagram.com/dopps.birdlife.slovenia)

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja. Veselimo se, da vas bomo spoznali.

DOPPS

